

Täname teid selle Decide'i komplekti allalaadimise eest!

Iga Decide'i komplekt sisaldab vajalikke mängutarvikuid kuni kaheksast mängijast koosnevale rühmale. Kui osalejaid on rohkem, varustage iga rühm mängukomplektiga.

Komplekti saab printida A4-formaadis paberile või kartongile. Parima tulemuse saamiseks kasutage paberit grammkaaluga 160g/m².

Esimesel üheksal lehel on erinevat värvi äärised, mis tähistavad selle paberi värvi, millele need tuleks printida. Komplekti kuulub 3 või 4 rohelist, 3 või 4 sinist, 1 kollane ja 2 oranži lehte.

Muud lehed tuleb printida valgele paberile või kartongile.

Viimased neli lehte sisaldavad mängualust ja reegleid iga osaleja jaoks.

Igal mängijal peab kindlasti olema A3-formaadis mängualus.

Reeglitega kaart tuleks eelistatavalt printida värvilises kirjas, kuid sobib ka mustvalge variant.

Veenduge, et mängualuseid ja reeglikaarte on sama palju kui osalejaid.

Toremaid mänguelamusi Decide'iga!

Kui teil on küsimusi või soovite mängu kohta lisateavet, saatke sõnum meiliaadressil info@playdecide.org.

Creative Commons License Deed

Attribution-Share Alike 3.0 Unported

You are free:

to **Share** — to copy, distribute and transmit the work

to **Remix** — to adapt the work

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work in the manner specified by the author or licensor (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).

Share Alike — If you alter, transform, or build upon this work, you may distribute the resulting work only under the same, similar or a compatible license.

With the understanding that:

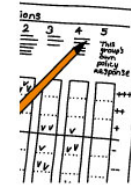
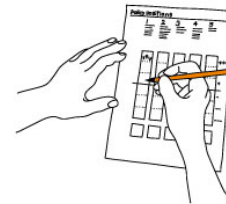
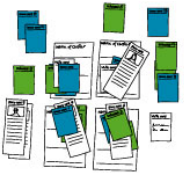
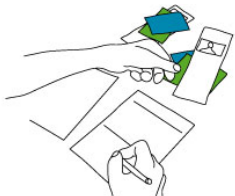
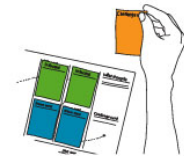
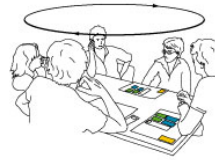
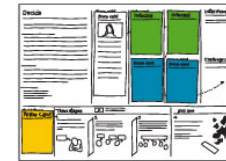
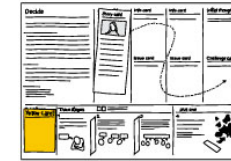
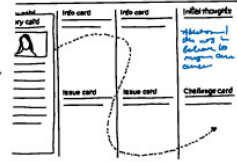
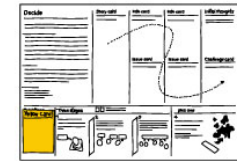
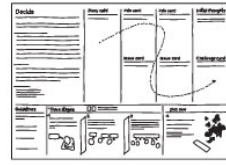
Waiver — Any of the above conditions can be waived if you get permission from the copyright holder.

Public Domain — Where the work or any of its elements is in the public domain under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Other Rights — In no way are any of the following rights affected by the license:

- Your fair dealing or fair use rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
 - The author's moral rights;
 - Rights other persons may have either in the work itself or in how the work is used, such as publicity or privacy rights.
- **Notice** — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work. The best way to do this is with a link to this web page.

To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/> or send a letter to Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA.

Juhised

1.

Ettevalmistus

Printige PDF-id failinimede alusel värvilisele paberile või õhukesele kartongile.

Teil on vaja järgmist värvi A4-lehti: kollane (1), oranž (2), roheline (3 või 4), sinine (3 või 4) ja valge (7).

Lõigake kaardid välja.

Printige või paljundage mängijate arvule vastav hulk mängualuseid ja reegleid. Decide'i on kõige parem mängida 4–8 mängijaga.

2.

Alustamine

Decide'i mängimiseks kulub 80 minutit.

Iga mängija ees on mängualus. Mängu kuuluvad mitut tüüpi kaardid, millega mängu käigus täidetakse kogu mängualus.

Mängujuht selgitab mängijatele reeglkaartide abil mängu käiku. Ta tutvustab ka mängu eesmärgi.

Decide'i esimeses osas kogutakse ja jagatakse teavet. Siis järgneb arutelu.

Kolmandas osas proovivad mängijad sõnastada rühma ühise seisukoha. Decide lõpeb tulemuste üleslaadimisega veebisaidile www.playdecide.eu.

Enne esimese osa algust tuleb mängujuht kõigile mängijatele meelde vestlusreeglid (all vasakul) ja jagab laiali kollased kaardid.

Kui mõni mängija tunneb, et keegi rikub reegleid, võib ta tõsta arutelu peatamiseks kollase kaardi. Kui probleem on lahendatud, siis arutelu jätkub.

Ülal paremal on ruum märkmete ja mõtete jaoks.

3.

1. osa. Teave

Selle osa läbimiseks kulub ligikaudu 30 minutit. Kõik mängijad loevad läbi sissejuhatuse (ülal vasakul).

Kõik mängijad loevad läbi mõned süžeekaardid, valivad enda jaoks ühe kõige olulisema ja asetavad selle mängualusele. Iga mängija tutvustab lühidalt oma süžeekaarti.

Kõik mängijad vahetavad ja loevad läbi teabekaardid, valivad enda jaoks kaks olulisemat ja asetavad mängualusele. Iga mängija tutvustab lühidalt oma teabekaarte.

Kõik mängijad loevad läbi probleemikaardid, valivad enda jaoks kaks olulisemat ja asetavad mängualusele. Iga mängija tutvustab lühidalt oma probleemikaarte.

Mängijad võivad valgete kaartide abil soovi korral igal ajal teavet ja probleeme juurde lisada. (Selle mänguosa kõiki etappe joonisel ei näidata, süžee-, teabe- ja probleemikaartidega korratakse samu toiminguid. Selle osa lõpuks on kõik kaardid mängualusel, nagu on näidatud viimasel joonisel.)

4.

2. osa. Arutelu

Selle osa läbimiseks kulub samuti ligikaudu 30 minutit.

Arutada võib mitut moodi. Valige viis, mis konkreetsele rühmale kõige paremini sobib.

Võimalik on vabas vormis arutelu. Piiranguid pole, mängijad arutlevad vabalt kindla järjekorrata. Kõik proovivad reegleid järgida (reeglite rikkumise korral võib kasutada kollaseid kaarte). Struktureeritum aruteluviis on rääkida kindlas järjekorras.

Kui arutelu ei edene või muutub igavaks, võib seda elavdada väljakutsekaartidega. Mängujuht jagab need välja, tekstiga pool all. Mängijad loevad neid ja tegutsevad vastavalt. Selles osas kasutavad mängijad kaarte oma argumentide toetamiseks.

Nad asetavad lauale kaardid, mis toetavad nende väiteid, rühmitavad need ja dokumenteerivad arutelu, moodustades rühma nägemust kajastavate teemade kohta kaardikogumeid. Kaardikogumi moodustamiseks võib kasutada igat tüüpi kaarte. Selle osa lõpuks peab olema moodustatud vähemalt üks kaardikogum.

5.

3. osa. Rühma ühine seisukoht

Decide'i viimase osa peale kulub ligikaudu 20 minutit. Kõik loevad läbi neli põhimõttelist koondseisukohta.

Kaardikogumite põhjal tehtud järeldustele toetudes otsustavad kõik mängijad kordamööda kõigi nelja koondseisukoha üle, hääletades nende poolt või vastu.

Proovige leida ühisosa. Kas on mõni koondseisukoht, millega te kõik nõustute? Kui sellist pole, proovige koostada rühma oma, n-ö viies põhimõtteline koondseisukoht.

6.

Tulemuste üleslaadimine

Mängujuht kannab tulemused funktsiooni Share your results (Jaga oma tulemusi) abil hääletusvormilt üle veebisaidile www.playdecide.eu.

Teie tulemused lisatakse kõigi teiste Euroopas mängitud Decide'i seansside tulemuste hulka.

Infokaart 1

Mis on tüvirakud?

Tüvirakud on inimkeha põhirakud, mis suudavad toota endast koopiaid või teist tüüpi rakke.

Infokaart 2

Tüvirakud lootes ja täiskasvanus

Tüvirakud spetsialiseeruvad lootes aeglaselt tootma kõiki keha rakke. Täiskasvanud koes eksisteerivad tüvirakud selleks, et toota inimese elu jooksul teatud rakke.

Infokaart 3

Kust tüvirakud tulevad?

Inimese tüvirakud tekitatakse:

- Lookest
- Mõnest täiskasvanud koest (luuüdist)
- Platsenta nabanööri verest
- Amnionivedelik

Infokaart 4

Tüvirakkude hoidmine ja kasutamine

Teadlased suudavad tüvirakke eraldada ja neid määramatult säilitada. Nad suudavad tüvirakke tekitada ja panna neid muutuma teist tüüpi rakkudeks (näarvi- ja naharakkudeks).

Infokaart 5

Tüvirakkude kasulikkus

Tüvirakud, või neist tuletatud keharakud, võivad suuta aeglustada või isegi peatada degeneratiivsed haigused, parandada kahjustatud koed, või ravida põletused.

Infokaart 6

Mis on degeneratiivsed haigused?

Degeneratiivsed haigused mõjutavad inimesi lapsepõlvest kuni vanaduseni. Need on:

- Parkinsoni tõbi
- diabeet
- tsüstiline fibroos
- skleroos
- lihasedüstroofia
- leukeemia
- hepatiit
- osteoporoos

Infokaart 7

Praegune uurimisjärk

Uurimustöö on varajases staadiumis. Kunagi võivad tüvirakud viia asendus- teraapiani, aga on teadmata, kui tõhusad need olema saavad.

Infokaart 8

Tüvirakkude võtmine embrüotelt

Embrüo tüvirakke võetakse tavaliselt katseklaasiviljastamisel saadud embrüotelt. Rakud võetakse umbes nädalaselt embrüolt, kellel on 30–150 diferentseerumata rakku läbimõõduga 0,14 millimeetrit. Seejärel embrüo hävitatakse.

Infokaart 9

Millistelt loodetelt tüvirakud võetakse

Looted, mida uuringutel kasutatakse, on tavaliselt “ülejääk” kliinilistest menetlustest nagu IVF. Kohati võivad need olla loodud spetsiaalselt uuringu jaoks.

Infokaart 10

Ülejäänud looted

IVF-s tekivad ülejäänud looted siis, kui luuakse rohkem looteid, kui paarid tahavad siirdada. Hetkel säilitatakse Euroopas sadu tuhandeid selliseid embrüoid ning lõpuks kõik need hävitatakse.

Infokaart 11

Täiskasvanud inimese tüvirakud

Tüvirakke leitakse täiskasvanud inimese koest nagu luuüdist ja ajust. Neid on arvult vähe ja neid on tihti raske kätte saada.

Infokaart 12

Täiskasvanud tüvirakkude piirangud

Täiskasvanud inimese tüvirakud toodavad tavaliselt ainult kindlat tüüpi rakke, mis on seotud teatud kehaosaga.(nt luuüdi toodab erinevat tüüpi vererakke, aga ei tooda maksa rakke).

Infokaart 13

Tüvirakkude praegustest piirangutest ülesaamine

Viimased uuringud annavad lootust, et on võimalik osad tüvirakud muuta teistsugusteks rakkudeks(nt luuüdi närvirakkudeks) See uurimus on algaasis.

Infokaart 14

Tüvirakud platsenta nabanööri verest

Tüvirakke leitakse platsenta nabanööri verest sünnituse ajal. Need on täiuslikumad kui täiskasvanud rakud, neid on lihtsam kätte saada ja need tekitavad väiksemaid äratõukamise riske.

Infokaart 15

Nabanööri vere hoiustamine

Kui platsenta nabanööri vere rakke saaks muuta teisteks rakutüüpideks, võiks sünnituse ajal nabanööri vere külmutada ja panna hoiule, et seda oleks võimalik kogu inimese ülejäänud elu vältel võtta rakuteraapia jaoks.

Infokaart 16

14 päeva piirang

Inimese embrüo implanteerub emakaseina umbes 7 päeva pärast viljastamist, millal algavad rakkude diferentseerumise esimesed etapid. 14 päeva pärast tekivad esimesed närvisüsteemi osad. Sellega on seotud embrüote uurimise õiguslik piirang.

Infokaart 17

14 päeva piirangu põhjused

Enne uuringu 14 päeva piirangut võib loode poolduda kaksikuteks ja paljud looted võivad teha iseenesliku aborti.

Infokaart 18

Erinevad maad, erinevad reeglid

Osad EL maad ei luba üldse loote tüvirakke uurida. Osad lubavad seda teha vaid IVF-st “ülejäänud” loodetega. Suurbritannia lubab luua looteid tüvirakkude uuringuks, sealhulgas ka luua kloonitud looteid.

Infokaart 19

Kloonimise protsess ja eesmärk

Suurbritannias on ebaseaduslik luua kloonitud inimlast, aga seal on lubatud luua inimese loodet, et teha tüvirakke. Erinevus on ainult eesmärgis, mitte protsessis.

Infokaart 20

Hübriidembrüod

Inimese ja looma hübriidembrüote loomiseks on vaja eemaldada looma munarakust pärilikkusaine ja asendada see inimese DNA-ga. 2008. aastal said mõned Suurbritannia teadlased loa luua selline hübriid teaduslike uuringute läbiviimiseks.

Infokaart 21

Äratõukamise ärahoidmine

Teraapiline kloonimine püüdleb selle poole, et patsiendi keha ei tõukaks ära tüvirakke kui võõrkudet. Võttes rakke kloonitud lootel, mis on patsiendi enda rakkudest loodud.

Infokaart 22

Kuidas töötab teraapiline kloonimine?

Teraapilises kloonimises võetakse rakud patsiendi kehast ja ühildatakse munarakuga ja selle DNA eemaldatakse. Nii saadakse patsiendile kloonitud loode.

Infokaart 23

Abort sotsiaalsetel või meditsiinilistel kaalutlustel

24. nädal on sotsiaalsetel põhjustel tehtava aborti viimane tähtaeg. Meditsiinilistel kaalutlustel tehtav abort on seaduslik terve semestri jooksul (38.-40. nädalal).

Infokaart 24

Kloonimine ja ÜRO

2004. a ei läinud ÜRO-s läbi kloonimise keelustamine. Kõik riigid toetavad taastootva kloonimise keelustamist, kuid osad riigid tahtsid keelustada ka uuringuid kloonitud loodetega, mis on teistel maadel lubatud.

Infokaart 25

Loote areng

Lootel areneb ajustruktuur välja 10. nädalaks. Aborti piirang sotsiaalsetel põhjustel on 24 nädalat, mil loode hakkab reageerima valgusele, helile ja kompimisele. Aga siiski on seaduslik piirang loote uuringuteks 14 päeva.

Infokaart 26

Hülgamisreaktsiooni ärahoidmine ümberprogrammeerimise teel

Teadlased suudavad nüüd täiskasvanud inimese naharakkudest eraldatud rakud viia laboris tagasi embrüonaalsesse olekusse. See on palju lihtsam ja tõhusam toiming kui kloonimine.

Infokaart 27

Rooma-katoliku kiriku seisukoht

- Vastu: inimelu algab pooldumata raku staadiumis.
- Poolt: püha Aquino Thomase lähenemine arenguteooriale: Jumal sisestab embrüosse hinge järk-järgult: kõigepealt sisestatakse vegetatiivne, seejärel sensitiivne ja hiljem inimese hing.

Infokaart 28

Islami seisukoht

Islamiseaduste kohaselt siseneb hing embrüosse alles raseduse neljandal kuul. Üldised islamiseadused on embrüo tüvirakkude uurimise suhtes neutraalsed.

Küsimuse kaart 1

Suur potentsiaal

Kui loote tüvirakkude väge saaks rakendada ja selle vastased meid ei segaks, oleks meil potentsiaal võidelda paljude praegu ravimatute haigustega.

Küsimuse kaart 2

Elu

Kunas algab inimese elu?

Küsimuse kaart 3

Mis on loode?

Mis staatus tuleks anda 14 päeva vanusele lootele:

- lihtsalt kogum rakke;
- tulevane või arenev inimene;
- täielik inimene?

Küsimuse kaart 4

Õigustused uurimisele

Kas võimalus ravida praegu pöördumatuid haigusi on piisav õigustus selleks, et uurida tüvirakke kasutades selleks inimloomet.

Küsimuse kaart 5

Eetiline vahetuskaup

Kas loote tüvirakkude uurimine on vale, kuna on vastuvõetamatu, et hävitatakse uus elu päästmaks haige inimest.

Küsimuse kaart 6

Kelle moraalsed väärtused?

Kas me peaks ise otsustama, millises maailmas me elada tahame ja mitte laskma end siduda varasematest moraali väärtustest.

Küsimuse kaart 7

Teadus ja inimväärtused

Kas me peaks olema ettevaatlikud, et mitte ohverdada sügavalt juurdunud inimlike väärtusi teadusliku innovatsiooni surve all?

Küsimuse kaart 8

Milline loodete kasutamine on õigustatud?

Kas on vale luua looteid lihtsalt tüvirakkude uurimiseks, samas kui kasutatakse vabasid looteid IVF büroos või loodete selekteerimist, mis muidu lihtsalt hävitatakse?

Küsimuse kaart 9

Varuosade masinad?

Kui me loome looteid lihtsalt selleks, et neid kasutada tüvirakkude allikatena, kas see on sama, mis kasutada looteid saamaks varuosi?

Küsimuse kaart 10

Teised rasedusega seotud teemad

Kas me peaks lubama IVF-i (kunstlikku viljastamist ja katseklaasilapsi) või PGD-d (selekteerida looteid, et ära hoida geneetilisi haigusi)?

Küsimuse kaart 11

Libe tee

Kas kloonitud loodete loomine ja kasutamine toob meid lähemale kloonitud inimeste loomisele?

Küsimuse kaart 12

Üks samm korraga?

Kas me peaksime teostama uuringuid kloonitud loodetega ainult pärast põhjalikku tüvirakkude potentsiaali uurimist, mis on pärit vabadel IVF-i loodetelt ja täiskasvanud koest?

Küsimuse kaart 13

Millised moraalsed piirangud peaks teadusel olema?

Kas me peaksime panema moraalsed piirangud teadusele, lubades ainult mitte-loodete tüvirakkude uurimist? Aga kas me siis ikka saavutaksime kogu loodetud kasu tüvirakkudest?

Küsimuse kaart 14

Piirangud loote uurimisele ja abordile

Kas 14 päeva piirang uurimisel ja 24 nädala piirang abordil baseerub teadusel või moraali erisustel või on need lihtsalt meelevaldsed seaduslikud piirangud?

Küsimuse kaart 15

Teaduse kasutamise piirangud

ÜRO keeld inimese kloonimisele on välja pakutud. Kas ühiskond peaks otsima piiranguid ka teatud teaduslikele rakendustele? Või peaks kõike tegema, mida saab?

Küsimuse kaart 16

Kes peaks olema kaasatud?

Kes peaks olema kaasatud arendamiseks rakutehnoloogiad ja ravi - valitsus, erafirmad, fondid või trustid?

Küsimuse kaart 17

Raha teised kasutusalad

Kas tüvirakkude uurimiseks mineva raha peaks panema välisabi eelarvesse, et suurendada esmase ravi kättesaadavust vaestes riikides?

Küsimuse kaart 18

Mõju arenguriikidele

Kas need tehnoloogiad muudavad ülemaailmse rikkuse ja vaesuse lõhe suuremaks või vähemaks?

Küsimuse kaart 19

Tüvirakkude uurimise küsimus ei põhine ainult loodetel

Kui kogu rahastamine tüvirakkude uuringutelt ära kaotatakse, võib see tähendada ka lõppu täiskasvanud tüvirakkude uurimisele luuüdi doonorluses leukeemiahaigetele.

Küsimuse kaart 20

Kerkivad ootused

Kas me tõstame pöördumatute haiguste käes vaevlevates inimestes valesid lootusi?

Küsimuse kaart 21

Loote uurimine ja elukvaliteet

Kui hästi me saame ennast õigustada teostades vastuolulisi uuringuid loodetega, et aidata vananeval rahvastikul kauem elada? Mis siis, kui väga vana ea kvaliteeti ei saagi eriti muuta.

Küsimuse kaart 22

Leppimine, et kunagi tuleb surra nagunii

Kust algavad teaduslike uuringute piirangud? Kas tuleb hetk, kui inimene peab leppima oma surelikkusega ja reaalsete kannatustega?

Küsimuse kaart 23

Demokraatia küsimus

Kui demokraatlik on nende teemadega edasi minna ja kui demokraatlik see peaks olema?

Küsimuse kaart 24

Ühiskonna roll

Isegi meditsiinis ei tohi teadlased teha reegleid, mis sobiksid paremini nende eesmärkidega. Ühiskonnal on õigus öelda, mida peaks ja mida ei peaks uurima.

Küsimuse kaart 25

Kes peaks rahastama?

Tüvirakkude uurimine võib kaasa tuua märkimisväärsed edusamme raskete haiguste ravis. Kuid kes peaks nii tähtsat uurimistööd rahastama? Kes peaks maksma patsiendikohaste tüvirakkude ja haiguse raviks vajalike erirakkude kuluka loomise eest?

Küsimuse kaart 26

Milliseid eeskirju ja õigusakte me vajame?

Täiskasvanu indutseeritud pluripotentsete tüvirakkude (iPS-rakkude) abil saab luua suure hulga kloonitud imikuid. Kuidas tuleks reguleerida kontrolli iPS-rakkude uurimise arengusuundade ja rakendusviiside üle? Kuidas reguleerida õigusaktidega tulevasi arenguid?

Küsimuse kaart 27

Kas see on poliitiline küsimus?

Kui teadustööd reguleeritakse liiga rangelt eeskirjade ja õigusaktidega, kas võib tekkida oht, et teadus võib liigselt politiseeruda? Kui suur mõju peaks seda eriala mittetundvatel kuluaaripoliitikutel olema?

Juhtnöörid: Kollane kaart!

Kasuta kollast kaarti, et aidata grupil juhiseid järgida. Lehvita seda, kui tunned, et juhiseid ei järgita või kui sa ei saa aru, mis toimub.

Juhtnöörid: Kollane kaart!

Kasuta kollast kaarti, et aidata grupil juhiseid järgida. Lehvita seda, kui tunned, et juhiseid ei järgita või kui sa ei saa aru, mis toimub.

Juhtnöörid: Kollane kaart!

Kasuta kollast kaarti, et aidata grupil juhiseid järgida. Lehvita seda, kui tunned, et juhiseid ei järgita või kui sa ei saa aru, mis toimub.

Juhtnöörid: Kollane kaart!

Kasuta kollast kaarti, et aidata grupil juhiseid järgida. Lehvita seda, kui tunned, et juhiseid ei järgita või kui sa ei saa aru, mis toimub.

Juhtnöörid: Kollane kaart!

Kasuta kollast kaarti, et aidata grupil juhiseid järgida. Lehvita seda, kui tunned, et juhiseid ei järgita või kui sa ei saa aru, mis toimub.

Juhtnöörid: Kollane kaart!

Kasuta kollast kaarti, et aidata grupil juhiseid järgida. Lehvita seda, kui tunned, et juhiseid ei järgita või kui sa ei saa aru, mis toimub.

Juhtnöörid: Kollane kaart!

Kasuta kollast kaarti, et aidata grupil juhiseid järgida. Lehvita seda, kui tunned, et juhiseid ei järgita või kui sa ei saa aru, mis toimub.

Juhtnöörid: Kollane kaart!

Kasuta kollast kaarti, et aidata grupil juhiseid järgida. Lehvita seda, kui tunned, et juhiseid ei järgita või kui sa ei saa aru, mis toimub.

Juhtnöörid: Kollane kaart!

Kasuta kollast kaarti, et aidata grupil juhiseid järgida. Lehvita seda, kui tunned, et juhiseid ei järgita või kui sa ei saa aru, mis toimub.

Väljakutse kaart

Räägi grupile, kes sinu arvates maksab (ressurssides või tagajärgedes) ja mis moodi.

Väljakutse kaart

Selgita lühidalt oma kaasmängijatele, milline on sinu arvates selle mõju tulevastele põlvkondadele.

Väljakutse kaart

Mis sa arvad, mida meedia võiks kõigest sellest arvata?

Väljakutse kaart

Kas sellega kaasnevad mingid ohud? Mõtle välja oht, räägi grupile ja küsi kahelt teiselt mängijalt, kas nad suudavad veel ühe ohu välja tuua.

Väljakutse kaart

Kujutle, mida sinu vanavanemad sellest teemast arvaksid. Räägi sellest grupile?

Väljakutse kaart

Kas grupp on “olnud vaoshoitud” ja pole rääkinud selle teemaga kaasnevatest “tabuprobleemidest?” Kui on, siis ütle: “Me pole rääkinud ...” ja alusta vestlust.

Väljakutse kaart

Kas see avaldab loodusele ka mõju? Räägi grupile, mis sa arvad.

Väljakutse kaart

Avalda oma arvamusi teema kohta, millest sa veel ei ole rääkinud.

Väljakutse kaart

Vali jutukaart. Esita grupile oma vaated selle teema kohta, nagu tegelane sinu jutukaardil.

Väljakutse kaart

Kas me saame õigustada raha kulutamist selle uurimisele, teades tervishoiu kättesaadavuse ebavõrdsusest Euroopa ja arengumaade vahel.

Väljakutse kaart

Kas sinu arvates on inimeste vajadused tähtsamad kui looduse, loomade ja loodete vajadused, kes ei saa enda eest seista.

Väljakutse kaart

“Me peame pikendama inimeste eluiga ja kasutama kõiki võimalusi uuringuteks, et aidata haigeid inimesi.”

Kas sa nõustud selle väitega?

Väljakutse kaart

Vali selline jutukaart, mille tegelaskuju vaated ei ühti sinu omadega. Räägi grupile, millised sinu vaated sarnanevad tegelaskuju omadega ja millised mitte.

Väljakutse kaart

Küsi, mida sinu paremal käel asuv inimene sellest teemast arvab. Mõtle välja argument, mis toetaks tema arvamust.

Väljakutse kaart

Küsi, mida sinu vasakul käel asuv inimene sellest teemast arvab. Katsu talle vastu vaielda.

Väljakutse kaart

Vali selline jutukaart, mille tegelaskuju vaated on sinu omadest kaugelt erinevad. Kujutades end selle tegelasena ning jutusta lühidalt grupile oma arvamusest selle teema kohta.

Situatsiooni kaart 1

Anna jutt

Anna Fitzgerald on teadlane, kes tegeleb indutseeritud pluripotentsete tüvirakkude uurimisega. Ta on optimistlik rakkude ümberprogrammeerimise võimaluste suhtes ja arvab, et tüvirakuteraapia saab olema väga tähtis paljude tõsiste haiguste põhjuste kõrvaldamisel. Ta tõdeb siiski, et sellise teraapia rakendamiseni läheb veel kaua aega, ja leiab, et kliiniliste katsete tegemisega ei tohiks kiirustada. Ta on mures selle pärast, et paljudele inimestele sellise teraapia rahaliselt kättesaadavaks tegemine nõuab väga palju ressursse. Ta soovib oma uurimistööga tuua kasu kõigile, mitte ainult väikesele rühmale rikastele patsientidele, kes saavad endale sellist eriravi lubada.

Situatsiooni kaart 2

Mrs. Liz Hopeful

Mrs Liz Hopeful on olnud 5 aastat abielus. Ta tahaks väga lapsi saada, aga ta pole rasedaks jäänud. Niisiis on tema ja tema abikaasa alustanud IVF-i ravi. Esimene tsükkel ravist ebaõnnestus, aga neil on külmhoidlas veel 6 loodet. Kõigil neist on oma nimi. Ühes ankeedis oli küsimus, kas nad oleksid valmis annetama osad IVF-i loodetest tüvirakkude uurimiseks. Mõte, et loodetega eksperimenteeritaks veel edasi, hirmutab Lizi.

Situatsiooni kaart 3

Isa O'Reilly

Isa O'Reilly on katoliku kiriku preester. Ta näeb maailmas ja oma kodumaal palju kannatusi ja tunneb sellele sügavalt kaasa. Aga ustavana oma kiriku õpetusele, ta usub, et inimese loode on püha eluvorm selle eostamise hetkest peale. Kuid jäädes kooskõlla oma kiriku õpetusega, usub ta, et inimembrüo on püha juba alates viljastumisest. See tähendab, et võimatu on leppida ükskõik millise loote uurimisega. Eksperimente peaks tehtama ainult tüvirakkudega, mis on saadud nabanööri verest. Tema arvates teadlased ei muretse eetilise pärast ja seetõttu peaks neid suunama see, kes muretsseb.

Valge kaart

Valge kaart

Valge kaart

Situatsiooni kaart 4

Minu nimi on Iron Sjrallyai. Olen 23-aastane üliõpilane. Sündisin päriliku kaasasündinud immuunpuudulikkusega, mis on kogu mu elu jooksul põhjustanud mitmeid raskeid haigusi. Mu tervislik seisund halvenes viimastel aastatel pidevalt ja lõpuks muutus see väga tõsiseks. Ainus ravi, mis mind aitas, on tüvirakuteraapia. Sain tüvirakud tundmatult täiskasvanud rakudoonorilt, kellele olen väga tänulik. Kogu protsess oli meile mõlemale valutu. Tänu doonortüvirakkudele on minu immuunsüsteem nüüd samasugune nagu doonori immuunsüsteem. Sain tervenemisvõimaluse. Toetan tüvirakuteraapiat (kuid ainult täiskasvanud vabatahtlike doonorite abil), kuna see ravi võib aidata paljude raskete haiguste korral. Kutsuksin siiski üles suhtuma sellesse ravisse kaalutlevalt ja ettevaatusega, kuna see pole mingi imelahendus – kuid võib siiski piisava professionaalse jälgimise korral aidata paljusid inimesi.

Valge kaart

Situatsiooni kaart 5

Sir Grant Cameron

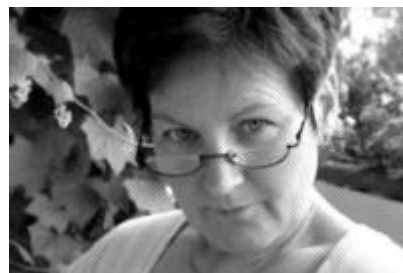

Sir Grant Cameron juhib tühte juhtivamat loote tüvirakkude uurimise meeskonda.. Teda häirib jultunud emotsionaalne vastuseis tüvirakkude uuringutele. Mõttetu on pidada kogumit rakke selle arengu algstaadiumis millekski, mis peegeldab vastuolu inimese moraali seisukohtadele. Ta sooviks meedia kaudu kokku kutsuda intelligentse, ratsionaalse debati nende inimestega. Kuidas saavad teised inimesed keelata ravi nii paljudele ülejäänutele. Tema arvates on hoopis ebamoraalne seista vastu uuringutele, mille abil saaks leida ravimeid paljudele kurnavatele haigustele.

Valge kaart

Situatsiooni kaart 6

Janice Fortune

Janice Fortune on olnud kogu oma elu ettevõtja. Ta loob asutuse, et luua uuringuteks inimeste tüvirakke ja neid edaspidi kliiniliselt kasutada.. Ta hoolib haigetest inimestest ja on ka teadlik eetilistest küsimustest, aga tema suurim mure on see, et suur tüvirakke puudutav lubadus võib olla alles 10 aasta kaugusel. Kui loodetega tehtavad uuringud suudavad tuua kiiremaid tulemusi, siis ta kasutab neid; kui täiskasvanud rakud tunduvad uuringuteks paremad, siis ta valib selle tee.

Valge kaart

Situatsiooni kaart 7

Ted Murdoch

Ted Murdoch on 50-aastane ja tal on hea karjäär. Ta on oma perega lähedane ja ootab, et viimaks pensionile saada. Aga tal diagnoositi Parkinsoni tõbi ja juba ta on kaotamas mõningaid funktsionaalseid võimeid. See haigus hirmutab teda. Ta sureb aeglaselt ja ilmselt põhjustab oma perele sel ajal palju muret. Ta ei taha olla koormaks. Ta on kuulnud, tüvirakkudest, mis võiksid olla võimalikud ravimid ja leiab, et see päästaks temasuguseid inimesi. Temast saab loote tüvirakkude uuringute tugev toetaja. Koos võidavad nad selle haiguse kindlasti.

Situatsiooni kaart 8

Amanda Prentice

Amanda on noor rakubioloog juhtivas tüviraku uuringute instituudis. Hiljuti andsid valitsuse ametnikud tema ülemusele loa kasutada kloonitud looteid, katsetamaks motoorse närvihaigusega patsiendi vere näidistega. Nendest võetakse tüvirakud, et luua varu rakkudest, mis näitavad haigust. Amandal on aga uurimiseks loodud loodete kasutamise suhtes kahtlusi. Ta kardab, et omapäi tegutsevad teadlased võivad tulemusi kasutada, et proovida teha kloonitud lapsi. Projekt on oletuslik, aga see võib saavutada tõsiseid läbimurdeid mõistmaks seda kohutavat haigust. Ta näeb vaeva, et saada aru, mis on tema seisukohad.

Situatsiooni kaart 9

Zed Omega

Zed on transhumanist. Tema jaoks taastootev meditsiin koos tüvirakkudega on ainult esmane verstapost. Ta näeb ette kloonimise, geneetika, tüvirakkude, küberneetika ja nanotehnoloogia uuringute ühinemist, mis toovad esile püsivad inimese geneetilised muutused ja palju muud. See mitte ei elimineeri geneetilisi haigusi vaid võimaldab ka lubavad täiustusi geneetikas. Me saame suurendada oma intelligentsust, laiendada oma tundlikuse mõõtmeid, suurendada oma vastupidavust ja üle olla vananemisest. Ta põlastab meie praegust religioosset ja eetilist lühinägelikkust. Me peaks oma inimsaatuse oma kätte haarama. Kõik regulatsioonid riskivad selle saatuse eitamist.

Valge kaart

Valge kaart

Valge kaart

Situatsiooni kaart 10

Dr. Sharon Taylor

Dr. Sharon Taylor on neurokirurg ja puutub sageli kokku patsientidega, kes on raske lüüsisambavigastuse tõttu halvatuks jäänud. Ta hoiab end kursis uusimate avastustega ja proovib innukalt rakendada ajakohaseid ravitehnoloogiaid, kuid on mures selle pärast, et tüvirakkudest räägitakse sageli nagu mingist imerohust. Ta tunneb patsientide ja nende lähedaste survet siirata tüvirakke olenemata riski suurusest. Ta teab siiski, et sellist teraapiat pole veel põhjalikult testitud ja kliinilised katsed on alles algusjärgus. Ta pole valmis tüvirakke kasutama enne, kui on välja töötatud turvaline ja tõhus teraapia. Samas mureseb ta selle pärast, et meeleheitel patsiendid võivad pöörduda ebaetiliste inimeste poole, kes võivad neile seda ravi pakkuda raha teenimise eesmärgil, võtmata arvesse terviseriske.

Valge kaart

Valge kaart

Valge kaart

Sektsiooni nimi:

Millistele järeldustele see sektsioon sind viis?

Kaardid selles sektsioonis:

Infokaart	Küsimuse kaart	Situatsiooni kaart	Valge kaart

Sektsiooni nimi:

Millistele järeldustele see sektsioon sind viis?

Kaardid selles sektsioonis:

Infokaart	Küsimuse kaart	Situatsiooni kaart	Valge kaart

Sektsiooni nimi:

Millistele järeldustele see sektsioon sind viis?

Kaardid selles sektsioonis:

Infokaart	Küsimuse kaart	Situatsiooni kaart	Valge kaart

Erinevad seisukohad: Tüvirakud

Erinevad seisukohad

1

Tüvirakkude uurimist võib teostada ainult täiskasvanu või nabanööri vere tüvirakkudega.

2

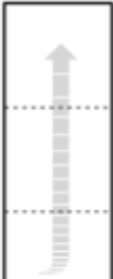
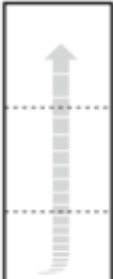
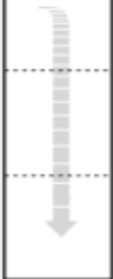
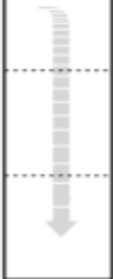
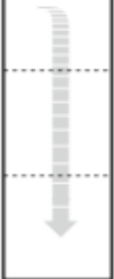
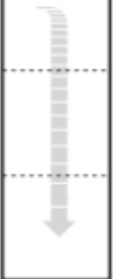
Tüvirakkude uuringut võib teostada ka “ülejäänud” alla 14 päeva vanuse lootege, mis igal juhul hävitatakse.

3

Lisaks seisukohale 2, võib uuringut teostada loodete peal, mis on spetsiaalselt IVF-i (kunstliku viljastamise) poolt selleks otstarbeks loodud.

4

Lisaks seisukohale 3, võib looteid tüvirakkude uurimiseks kloonida.

	1	2	3	4	
Tugi					+++
					++
					+
Vastuvõetav					-
					--

Vastvõetamatu					
Keeldu					

Erinevad seisukohad: Tüvirakud

Erinevad seisukohad

1

.....

.....

.....

.....

2

.....

.....

.....

.....

3

.....

.....

.....

.....

4

.....

.....

.....

.....

Tugi

Vastuvõetav

Vastvõetamatu

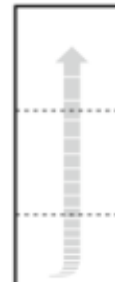
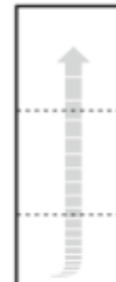
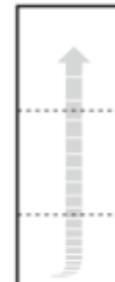
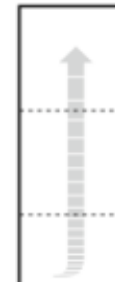
Keeldu

1

2

3

4

+++

++

+

-

--

Tüvirakud

Sissejuhatus

Tüvirakud on inimkeha põhirakud, mis suudavad teha ühte kahest asjast. Need saavad ennast lihtsalt kopeerida või toota teist tüüpi rakke. Väga varajane loode sisaldab tüvirakke, mis aeglaselt spetsialiseeruvad kõiki keha rakke tootma.

Tüvirakkude meditsiiniline tähtsus

Lootest võetud tüvirakke ei süstita täiskasvanud kehasse otse, sest on risk, et nad jätkavad enda kopeerimist ja muutuvad kasvajaks. Aga nendega saab labori erilistes tingimustes kasvatada (põhimõtteliselt) igat tüüpi inimkeha rakke. See annab rakkude asendamiseks, mida harilikult ei saa asendada (nagu südame- ja närvirakud) valmis allika. Võtame näiteks seljakeeliku vigastusega patsiendi. Teda võib aidata paraneda see, kui närvirakke süstida seljakeelikusse. Närvirakud võivad isegi Parkinsoni tõbe aeglustada või selle peatada. Kõhunäärme rakud võivad saavutada kontrolli suhkruhaiguse üle ja nii edasi. Selle potentsiaal on selgelt tohutu, aga praeguses uurimise algfaasis on raske arvata, kui paljud neist lootustest teostatavaks teraapiaks osutuvad. Loodete selline kasutamine on aga väga suurt poleemikat tekitav.

Erinevad seisukohad

- 1. Tüvirakkude uurimist võib teostada ainult täiskasvanu või nabanööri vere tüvirakkudega.
- 2. Tüvirakkude uuringut võib teostada ka “ülejäanud” alla 14 päeva vanuse lootega, mis igal juhul hävitatakse.
- 3. Lisaks seisukohale 2, võib uuringut teostada loodete peal, mis on spetsiaalselt IVF-i (kunstliku viljastamise) poolt selleks otstarbeks loodud.
- 4. Lisaks seisukohale 3, võib looteid tüvirakkude uurimiseks kloonida.

Mängu eesmärgid

- Tehke selgeks oma seisukohad
- Töötage välja grupi ühine nägemus
- Tehke oma hää! kuuldavaks
- Nautige arutelu!

Situatsiooni kaart

Infokaart

Infokaart

Esialgsed mõtted

Kirjuta üles oma esialgsed mõtted ja kasuta valgeid kaarte, et lisada küsimusi

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Küsimuse kaart

Küsimuse kaart

Väljakutse kaart

Juhend

Sul on õigus häälele:
üttele lühidalt oma arvamus.
Hinda oma elukogemust.
Austa teisi inimesi.
Lase neil lõpetada enne, kui alustad.
Rõõm mitmekesisusest.
Tervita üllatusmomenti või segadust, kui märki sellest, et tunned või mõtled midagi uut.
Mõtle teada-tuntud arvamustele.
'Aga' tunneta erinevust; 'Ja' tunneta sarnasust.

Kolm etappi

1. Informatsioon
Teadvusta oma isiklik seisukoht situatsiooni suhtes, lugedes ja valides kaarte, mis tunduvad Sulle kõige olulisemad. Aseta oma kaardid alusele ja loe need siis teistele mängijatele kõvasti ette.
± 30 MIN.

2. Arutelu
Koos teiste mängijatega alusta arutelu ja määra üks kuni mitu suuremat teemat, mis tunduvad olulised. Kõik saavad võimaluse rääkida. Aseta oma kaardid lauale, et ette valmistada igaks teemaks argumentid.
± 30 MIN.

3. Grupi ühine vastus
Kajasta teemasid, mida grupp arutas ja tuvasta kaardid, mis viisid argumentideni. Kas suudate jõuda grupiga üksmeelele poliitilise positsiooni suhtes, mis peegeldaks Teie grupi arvamust? Soovi korral võite sõnastada uue poliitilise positsiooni.
± 20 MIN.

. . . pluss üks

4. Tegevus
Mine lehele www.playdecide.eu ja:
• Lisa oma grupi arutelu tulemused Decide i andmebaasi;
• Vaata, mida teised inimesed Euroopas selle küsimuse kohta arvavad;
• Loe teema kohta rohkem;
• Lae alla uus mängu komplekt, mida koos sõprade või kolleegidega mängida; Vaata, mismuutus, peale seda, kui mängisid Decide mängu